

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Vztahy EU-Ukrajina – nová dynamická role pro občanskou společnost

(2009/C 77/33)

Dne 16. a 17. ledna 2008 se Evropský hospodářský a sociální výbor, v souladu s čl. 29 odst. 2 Jednacího řádu, rozhodl vypracovat stanovisko z vlastní iniciativy k tématu

Vztahy EU-Ukrajina – nová dynamická role pro občanskou společnost.

Specializovaná sekce Vnější vztahy, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 17. července 2008. Zpravodajkou byla paní HELLM.

Na 447. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 17. a 18. září 2008 (jednání dne 18. září 2008), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 129 hlasy pro, 4 hlasy byly proti a 8 členů se zdrželo hlasování.

1. Shrnutí

1.1 Tímto stanoviskem chce EHSV podpořit lepší uplatňování zásady společné odpovědnosti a partnerství mezi ukrajinskou občanskou společností, ukrajinskou vládou a institucemi EU, a to tím, že se prohloubí vztah mezi EU a Ukrajinou a z politiky EU ve vztahu k Ukrajině se stane účinný nástroj podpory procesu reformy a modernizace Ukrajiny.

1.2 Evropská unie je pro Ukrajinu jak cílem, tak hybnou silou změny. EHSV má za to, že integrace Ukrajiny do Evropské unie a proces reformy na Ukrajině vyžadují silnou a udržitelnou občanskou společnost⁽¹⁾, což zahrnuje dlouhodobou politiku rozvoje ukrajinské občanské společnosti ze strany EU i ukrajinské vlády.

1.3 Zdůraznění úlohy občanské společnosti vyžaduje celkově příznivé politické prostředí ve vztazích mezi EU a Ukrajinou.

1.4 Perspektiva členství v EU by pro Ukrajinu byla v tomto směru velmi důležitá. Podobně by se měla podpořit důvěryhodnost perspektivy bezvívazového styku a Ukrajině by měl být nabídnut plán bezvívazového styku. EHSV navrhuje, aby tyto prvky byly zahrnuty do nové dohody o přidružení⁽²⁾ mezi EU a Ukrajinou, aby mohla sloužit jako nástroj na podporu procesu reformy a na upevnění úlohy občanské společnosti.

1.5 V oblastech specifických politik občanské společnosti by se ukrajinská vláda měla zaměřit na to, aby na Ukrajině vytvořila

právní prostředí „příznivé občanské společnosti“ a činitelé občanské společnosti by měli mít stálou úlohu v rámci politického procesu a občanského dialogu. EU by měla pomoci s vypracováním strategie budování kapacit pro občanskou společnost na Ukrajině. Je třeba věnovat zvláštní pozornost a stálou podporu rozvoji sociálního dialogu na všech úrovních.

1.6 EHSV oceňuje pokrok Ukrajiny v upevňování demokracie, posilování právního státu a dodržování lidských práv, který přispěje k posílení jejich vztahů s EU, prohloubení ekonomické integrace a navázání důvěrných politických vztahů.

1.7 EHSV vyzývá k rychlému ukončení jednání o dohodě o přidružení. Navrhuje rovněž, aby za úzké spolupráce s ukrajinskou občanskou společností bylo do této dohody začleněno ustanovení o vytvoření společného orgánu občanské společnosti, který by posílil její postavení v rámci vztahů mezi EU a Ukrajinou.

2. EU a Ukrajina: celkový pokrok ve spolupráci a příležitosti, které v současné situaci existují

2.1 Stěžejní prioritou vnějších politik Evropské unie je i nadále prosazovat v sousedních zemích demokracii, řádnou správu věcí veřejných a tržní ekonomiku. Za tímto účelem EU vytvořila evropskou politiku sousedství, jejímiž hlavními zásadami jsou partnerství a společná odpovědnost, diferenciací a pomoc na míru.

2.2 V rámci evropské politiky sousedství byly v lednu 2004 zahájeny konzultace s Ukrajinou ohledně akčního plánu EU-Ukrajina a v prosinci 2004 Rada EU akční plán EU-Ukrajina přijala. Situace, která nastala po „oranžové revoluci“ v prosinci 2004, jež prokázala velký potenciál občanské společnosti na Ukrajině, a proevropský postoj, který zaujala oranžová vláda prezidenta Viktora Juščenka a Julie Timošenkovej, přiměly EU k rozšíření akčního plánu o další podněty. Akční plán oficiálně přijala Rada pro spolupráci mezi EU a Ukrajinou dne 21. února 2005 na období tří let. Obsahoval podrobný a ambiciózní rámec práce s Ukrajinou a byly v něm vymezeny všechny zásadní oblasti reformy (politický dialog a reforma, hospodářská

⁽¹⁾ Občanská společnost v tomto stanovisku představuje tři skupiny podle činnosti, kterou provádějí: 1) zájmové organizace zastupující a podporující zájmy a hodnoty konkrétních skupin nebo společností jako celku, 2) servisní organizace poskytující služby svým členům nebo širšímu spektru zákazníků a 3) podpůrné organizace poskytující prostředky na pomoc lidem v nouzi nebo na zahájení určitých činností. Organizace občanské společnosti zahrnují odborové svazy, zaměstnavatelská a obchodní sdružení, lobbistické organizace, organizace poskytující sociální služby nebo zastupující ohrožené skupiny obyvatel a organizace zastupující zvláštní zájmy (např. mládežnické organizace či sdružení spotřebitelů). Zimmer, A. a Priller, E. (eds.). *Future of Civil Society. Making Central European Nonprofit Organizations work*. VS Verlag für Sozialwissenschaften, s. 16.

⁽²⁾ V minulosti se tato dohoda nazývala „nová rozšířená dohoda“. Ve společném prohlášení ze summitu EU-Ukrajina (9. září 2008) se požaduje uzavření dohody o přidružení mezi EU a Ukrajinou.

a sociální reforma a rozvoj, reforma obchodu, trhu a práva, spolupráce v otázkách spravedlnosti a vnitřních věcí, doprava, energetika, informační společnost a životní prostředí, kontakty mezi lidmi).

2.3 Ukrajina získala perspektivu zahájení jednání ohledně nového smluvního rámce (dohoda o přidružení) s podmínkou svobodných a spravedlivých voleb do parlamentu v roce 2006 a perspektivu zahájení jednávání ohledně rozšířené zóny volného obchodu, jakmile Ukrajina vstoupí do WTO. Dalšími pobídkami, jež Ukrajina v rámci akčního plánu dostala, bylo usnadnění vízového styku, více finančních prostředků a více příležitostí kontaktů mezi lidmi.

2.4 V březnu 2007 byla zahájena jednání o dohodě o přidružení a v únoru 2008 o ustanoveních o rozšířené zóně volného obchodu, a to po vstoupení Ukrajiny do WTO. V období od března 2007 do července 2008 proběhlo devět kol jednání. V roce 2008 vstoupila v platnost dohoda o uvolnění vízového režimu podepsaná v roce 2007.

2.5 Proces vyjednávání o dohodě o přidružení bude mít dalekosáhlé důsledky pro vztahy mezi EU a Ukrajinou i pro vnitrostátní proces reformy na Ukrajině. Ukrajinské orgány veřejné správy tak mají jedinečnou příležitost zahájit průhledný a systematický proces konzultací s organizacemi občanské společnosti, který by mohl zajistit vnitřní podporu reformy navržených v nové dohodě. Tento proces rovněž přináší ukrajinské občanské společnosti příležitost ke konsolidaci, aby se vymezily jejich zájmy a aby se obrátila pozornost orgánů účastnících se jednání o této dohodě k těmto zájmům.

2.6 Je důležité zajistit, aby byl proces vyjednávání mezi EU a Ukrajinou transparentní a bral v potaz možné důsledky, jež z dohody vyplynou pro různé skupiny ukrajinské společnosti a různé oblasti vnitřního procesu reformy na Ukrajině. Jedná se o nebyvalou dohodu, jelikož úroveň politické spolupráce a velikost podílu na společném trhu nejsou předem stanoveny. EU nemá do budoucna plán pro jednání o této dohodě, bude proto nutné zapojení různých zainteresovaných stran z Ukrajiny a EU. Nová dohoda s Ukrajinou se navíc má stát předlohou pro další dohody, o kterých bude EU jednat s dalšími sousedními zeměmi.

3. Činnost EHSV ve vztahu k Ukrajině

3.1 EHSV od roku 2003 rozvíjí vztahy s organizacemi ukrajinské občanské společnosti. V roce 2004 Výbor věnoval studii a stanovisko tématu občanské společnosti na Ukrajině, v Rusku, Moldavsku a Bělorusku. V posledních letech vztahy mezi EU a Ukrajinou zintenzivněly. Probíhají jednání o dohodě o přidružení a od občanské společnosti a EHSV se očekává, že v budoucích vztazích sehraje rozsáhlejší a důležitější roli. V únoru 2006 uspořádal EHSV v Kyjevě konferenci o roli ukrajinské občanské společnosti v provádění evropské politiky sousedství. V závěrečném prohlášení se EHSV zavázal podpořit rozvoj organizací občanské společnosti na Ukrajině.

3.2 O několik měsíců později byla založena Národní tripartitní sociální a hospodářská rada Ukrajiny (NTSHR). Ve dnech 24. a 25. října 2007 navštívila EHSV delegace NTSHR vedená ukrajinským ministrem práce. Kontaktní skupina pro východoevropské sousedy věnovala zvláštní schůzi ukrajinské občanské společnosti.

3.3 Mezi EHSV a NTSHR panuje obecná shoda o odhodlání zahájit strukturovanou spolupráci. EHSV však chce zajistit širší zastoupení ukrajinské občanské společnosti, včetně aktivních nevládních organizací, odborových svazů a zaměstnavatelů, kteří jsou zastoupeni v NTSHR. Ukrajinská občanská společnost by tedy měla zřídit platformu, ve které bude zastoupena jak NTSHR, tak zástupci dalších organizací občanské společnosti.

4. Politická situace a hospodářské a sociální věci na Ukrajině

4.1 Od roku 2004 a v návaznosti na oranžovou revoluci se z Ukrajiny stal mladý demokratický stát, který předstihl většinu postsovětských sousedních zemí. Na Ukrajině se staly běžnou praxí svobodné a spravedlivé volby a byla zde zachována svoboda projevu a shromažďování, již bylo během oranžové revoluce dosaženo.

4.2 Euforie z oranžové revoluce však vyprchala a Ukrajina se v roce 2005 ocitla ve stavu politické nestability a rivality, což vedlo k velkým politickým krizím, prostřednictvím nichž vznikly mezi všemi složkami moci vzájemné spory a byly tak zpochybněny ukrajinské soudní orgány a orgány činné v trestním řízení. Od té doby se politika Ukrajiny vyznačuje nestabilitou a neschopností zahájit dalekosáhlé reformy. Evropská politika sousedství a akční plán s ní spojený sice Ukrajině poskytují jakýsi plán reformy, avšak všeobecně vzato nezmobilizovaly politické špičky a širokou společnost k dosažení cíle evropské integrace.

4.3 Ekonomika Ukrajiny nadále zaznamenává růst. Míra inflace však dosáhla vysoké úrovně (více než 16 % v roce 2007) a v roce 2008 i nadále vzrůstá, aniž by se vládě podařilo zavést protiinflační opatření. Na Ukrajině se sice v posledních letech výrazně snížila chudoba, nicméně více než 20 % Ukrajinců stále žije pod hranicí chudoby a průměrný měsíční příjem je v této zemi okolo 150 EUR. Ukrajina je zemí, v jejímž právním prostředí je stále celá řada překážek pro přímé investice a zahájení podnikání. Celkově vzato, Ukrajina neuspěla v zavedení dalekosáhlých makroekonomických reform, a hospodářský růst je především výsledkem faktorů, které nesouvisí s vládní politikou.

4.4 I přes četná politická prohlášení nedošlo na Ukrajině k výraznému pokroku v řešení korupce. Podle průzkumu Transparency International z roku 2007 okolo 70 % Ukrajinců nevěří v účinnost státních orgánů v boji proti korupci. Rozhodovací proces je v převážné míře ovlivněn zavedenými zájmy lobby a „bratříčkováním“. Na Ukrajině je naléhavě nutné zlepšit systémy zastoupení, způsoby zprostředkování mezi státem a společností, právní stát a antikorupční praktiky.

5. Stav občanské společnosti a její úloha v rámci integrace Ukrajiny do Evropy

5.1 Stav občanské společnosti na Ukrajině

5.1.1 Podle úředních statistik je zde registrováno více než 50 000 organizací občanské společnosti. Státní úředníci tvrdí, že rozpočet 90 % organizací občanské společnosti činí 50 000–300 000 USD ročně. Na druhou stranu skutečnost, že přes 80 % občanů Ukrajiny není činných v žádné dobrovolnické organizaci, ukazuje, že na Ukrajině je oproti západním demokraciím, ale i státům střední a východní Evropy nízká míra občanské angažovanosti.

5.1.2 Nízká míra občanské angažovanosti na Ukrajině má celou řadu příčin: všeobecná nedůvěra v organizace a politický proces obecně vyplývající ze sovětského odkazu „nucených rituálů“, zklamání z výsledků demokratických a tržních reforem, absence silné střední třídy a přetrvávání neformálních sociálních sítí. Tyto prvky, společně s nedůvěrou státu v aktivity na nejnižší úrovni, dovedly Ukrajinu ke stagnaci v nynějším polodemokratickém stavu.

5.1.3 K určitému pokroku však dochází. V letech 2005–2006 se řada organizací občanské společnosti podílela na doktríně občanské společnosti k tomu, aby vyjádřila své požadavky vůči orgánům veřejné správy. Většina návrhů doktríny byla zahrnuta do návrhu na podporu institutu občanské společnosti ze strany orgánů veřejné správy. V listopadu 2007 byly v rámci celostátní konference na téma „Veřejné politiky k podpoře rozvoje občanské společnosti – nové priority“ předloženy nové vládě a parlamentu návrhy týkající se rozvoje občanské společnosti a občanského dialogu.

5.1.4 K završení legislativy týkající se organizací občanské společnosti je třeba zavést nový zákon o občanských organizacích, který by přinesl jednodušší a méně nákladný postup registrace organizací občanské společnosti, povolení právníkům osobám zakládat organizace, zrušení stávajících územních omezení ve vztahu k činnostem organizací občanské společnosti a povolení chránit práva všech jedinců.

5.1.5 Dalším problémem rozvoje občanské společnosti na Ukrajině je nedostatek státní finanční podpory. Podle některých zdrojů představují státní finance pouze 2 % příjmů organizací občanské společnosti. To je v porovnání s 30–40 % v sousedních středoevropských zemích nesmírně nízká míra. Ve většině starých členských států EU jsou státní finance zásadním zdrojem příjmů organizací občanské společnosti.

5.2 Sociální dialog

5.2.1 Odborové svazy jsou sdruženy ve Federaci odborových svazů (FTUU), Národní konfederaci odborových svazů a ve Svobodných odborových svazech Ukrajiny. Národní konfederace odborových organizací Ukrajiny (NKPU) je centrála odborových svazů na Ukrajině, která byla založena v roce 2004. NKPU vznikla odštěpením od Federace odborových svazů Ukrajiny. Odborové svazy dosud hrály, i přes tyto formálně rozvinuté

struktury, jen malou roli při ochraně zájmů svých členů, např. při podpoře bezpečnosti při práci.

5.2.2 Co se týče ukrajinských sdružení zaměstnavatelů a asociací podniků, jsou některé z nich dost silné a mají schopnost prosadit si vlastní zájmy (např. Federace zaměstnavatelů Ukrajiny, Ukrajinská obchodní a průmyslová komora atd.). Na Ukrajině však neexistují žádné právní předpisy týkající se lobby ani formy strukturovaných konzultací zaměřené na hájení jejich jednotlivých zájmů.

5.2.3 V návaznosti na výnos prezidenta ⁽³⁾ o rozvoji sociálního dialogu na Ukrajině byla v roce 2006 založena Národní tripartitní sociální a hospodářská rada (NTSHR) jakožto poradní a konzultační orgán pod záštitou ukrajinského prezidenta. Na regionální úrovni byly rovněž založeny územní tripartitní sociální a hospodářské rady.

5.2.4 Tyto instituce usilují o rozvoj sociálního dialogu a zapojení zástupců pracovníků a zaměstnanců do utváření a provádění státní sociální a hospodářské politiky.

5.3 Úloha občanské společnosti v procesu evropské integrace na Ukrajině

5.3.1 Jak bylo naznačeno, občanská společnost na Ukrajině je spíše slabá, nicméně řada činných organizací občanské společnosti hraje významnou úlohu v prosazování evropských hodnot, sledování orgánů veřejné správy a podporování specifických politik, poskytování odborných znalostí orgánům veřejné správy, sledování veřejného mínění a zvyšování povědomí veřejnosti o EU. Tyto činnosti obvykle probíhají za finanční podpory mezinárodního společenství dárců navzdory tomu, že jsou často spojeny s cíli příslušných státních programů a že v rámci státního rozpočtu existují zákonné způsoby podpory činností organizací občanské společnosti.

5.3.2 Pokud jde o vliv těchto činností na současný pokrok evropské integrace na Ukrajině nebo o poevropštění Ukrajiny, je dosti omezený. To souvisí se slabou pozicí a malou kapacitou občanské společnosti. Občanská společnost není dostatečně pevná a organizovaná na to, aby mohla ovlivňovat tvůrce rozhodnutí. Spojení mezi organizovanou občanskou společností a průměrnými občany je navíc dost nejasné. Kvůli tomu mají organizace a aktivisté občanské společnosti malý potenciál zmobilizovat občany a utvářet veřejné mínění. Nestabilní politické prostředí navíc představuje další závažnou překážku vlivu občanské společnosti.

5.3.3 Uspěje-li organizovaná občanská společnost v prosazování některých politických rozhodnutí, je tomu tak díky jednotlivým politikům nebo státním úředníkům, již jsou otevření a ochotní spolupracovat. Jmenování místopředsedy vlády pro evropskou integraci v prosinci 2007 podnítilo zapojení občanské společnosti. Odborníci na otázky občanské společnosti se nyní zapojili do navrhování státních programů ve věcech evropské integrace a v rámci pravomocí místopředsedy vlády s nimi probíhají konzultace o různých záležitostech.

⁽³⁾ Výnos prezidenta Ukrajiny č. 1871 ze dne 29. prosince 2005.

5.3.4 Kromě zdánlivě aktivní role, kterou hraje omezený počet nevládních organizací, vnímá široká občanská společnost evropskou integraci jako abstraktní záležitost. Pokud různé organizace občanské společnosti (odborové svazy, profesní sdružení, organizace spotřebitelů atd.) nepochopí, že evropská integrace souvisí s každodenním životem a že reformy budou mít dopad na každého, bude jejich role i nadále pasivní.

6. Závěry a doporučení pro novou dynamickou roli pro občanskou společnost v rámci vztahů EU-Ukrajina

6.1 Podpořit úlohu občanské společnosti vyžaduje v rámci vztahů mezi EU a Ukrajinou celkově příznivé politické prostředí a zvláštní opatření zaměřená na posílení úlohy občanské společnosti.

6.2 Co se týče celkového politického prostředí a dynamických vztahů mezi EU a Ukrajinou, zdají se být zásadní tyto prvky:

6.2.1 Ukrajina by měla v rámci dohody o přidružení získat perspektivu členství v EU. Ta povzbudí voliče nakloněné reformám, včetně občanské společnosti orientované na reformy. Pobídky, které potenciální členství v EU představuje, pomohou zavádět ve společnosti reformy a potlačit účastníky s právem veta. Podle ukrajinských a zahraničních odborníků by již jen samotný odkaz na článek 49 Smlouvy o EU, v němž se stanoví, že o členství se může ucházet každá evropská země, která splní kritéria, dal Ukrajině výrazný signál.

6.2.2 Měla by se podpořit důvěryhodnost perspektivy bezvízového styku a Ukrajině by měl být nabídnut plán bezvízového styku. Vzhledem ke stávajícím překážkám cestování mají činitelé občanské společnosti omezené možnosti utváření skutečného partnerství se svými protějšky v EU. Bezvízový režim celkově podpoří kontakty mezi lidmi a budou díky němu na Ukrajině zavedeny evropské standardy, hodnoty a postupy.

6.2.3 EU a Ukrajina by se měly co nejvíce snažit o to, aby Ukrajina plně těžila z dostupných programů Společenství a agentur EU (*). Zároveň je třeba nalézt a rozvinout nové možnosti podpory rozměru kontaktů mezi lidmi.

6.3 Zvláštní opatření zaměřená na posílení úlohy občanské společnosti by se měla opírat o tyto tři pilíře:

6.3.1 Zaprvé: Občanská společnost by měla mít výraznou úlohu v politickém procesu (rozvoj politik, uplatňování a sledování politik), zejména pokud jde o politiku týkající se EU.

(*) Sdělení Komise Radě a Evropskému parlamentu o obecném přístupu, který umožní účast partnerských zemí EPS v agenturách a programech Společenství.

6.3.2 S občanskou společností musí probíhat konzultace v rámci procesu jednání o dohodě o přidružení mezi EU a Ukrajinou, rozvíjení priorit spolupráce na základě období jednoho roku (v současné době prostřednictvím práce společných institucí vytvořených na základě dohody o partnerství a spolupráci, a jakmile dohoda o přidružení vstoupí v platnost, na základě institucionálních ustanovení této dohody), provádění přezkumu stávajícího finančního výhledu v polovině období (strategický dokument evropského nástroje sousedství a partnerství o Ukrajině na období 2007–2013) a rozvoje ročních programů v rámci evropského nástroje sousedství a partnerství (zejména vymezení priorit financování poskytovaného Ukrajině jakožto rozpočtová podpora evropského nástroje sousedství a partnerství).

6.3.3 V EU a na Ukrajině by se mělo povzbuzovat, podporovat a zohledňovat nezávislé sledování ze strany občanské společnosti.

6.3.4 Zadruhé: Vlády zemí EU a Ukrajiny by měly usilovat o vytvoření právního prostředí „příznivého občanské společnosti“ na Ukrajině. Tím by mimo jiné vznikly příležitosti vnitrostátního financování (včetně státní finanční podpory prostřednictvím například subdodávek služeb) ukrajinských organizací občanské společnosti a snížila by se tak závislost ukrajinských organizací občanské společnosti na zahraničních dárcích.

6.3.5 Zatřetí: EU musí rozvinout strategii vytváření kapacit pro občanskou společnost na Ukrajině. Ukrajinská občanská společnost je zatím dosti roztříštěná a její vliv na politický proces je malý nebo není vůbec žádný. Politika EU a ukrajinské vlády by měla být zaměřena na přeměnu občanské společnosti v silného partnera, přičemž nesmírně důležitou složkou je zde vytváření kapacit. To by zahrnovalo tyto prvky:

— lepší a přístupnější příležitosti financování ze strany EU, zejména na nejnižší úrovni organizací občanské společnosti, zaměřené nejen na jednotlivé projekty, ale také na institucionální rozvoj a celkovou udržitelnost;

— vzdělávací programy vytváření kapacit pro ukrajinské organizace občanské společnosti, které by byly zaměřeny na vedení projektů, vytváření sítí, schopnosti hájit své zájmy atd. a díky kterým by měla občanská společnost na Ukrajině větší povědomí o již dostupných příležitostech, jež jí EU nabízí (včetně příležitostí finanční podpory);

— podpora s cílem upevnění jednotlivých iniciativ občanské společnosti, včetně vytváření koalic a platform ukrajinských organizací občanské společnosti.

6.3.6 Dohoda o přidružení mezi EU a Ukrajinou musí navíc sloužit jako nástroj reformního procesu a musí rovněž upevnit úlohu občanské společnosti. Kromě výše uvedené perspektivy na členství Ukrajiny v EU by v rozhodnutí Rady o dohodě o přidružení měl být odkaz na článek 310 Smlouvy o EU ⁽⁵⁾. Na základě tohoto článku je EU zmocněna uzavírat se třetími zeměmi dohody o přidružení.

6.3.7 V dohodě by měl být jednoznačně uveden závazek obou stran (EU a Ukrajina) k dalšímu podporování občanské společnosti na Ukrajině a k umožnění její účasti v občanském dialogu a politickém procesu.

6.4 Dohoda by měla zahrnovat vytvoření společného orgánu občanské společnosti jako součásti institucionálního rámce EU-Ukrajina. V této souvislosti EHSV doporučuje vytvořit trvalý a perspektivní vztah s občanskou společností Ukrajiny, a to tak, že naše vztahy budou strukturované, například díky uspořádání pracovního setkání v říjnu 2008, během něhož se bude s ukrajinskou občanskou společností dále diskutovat o vytvoření tohoto společného orgánu.

6.4.1 Společný orgán by měl stejný počet členů z EHSV a z orgánu zastupujícího organizovanou občanskou společnost na Ukrajině. Ukrajinská delegace by mohla sestávat ze členů NTSHR (zástupců zaměstnavatelů, odborů a vlády) doplněných o zástupce občanské společnosti, kteří v NTSHR zastoupení nejsou. Společnému orgánu by společně předsedali dva spolu-

předsedové, jmenovaní každou stranou. Členové společného orgánu by se mohli setkávat dvakrát ročně (jednou v Bruselu a jednou na Ukrajině) a tento orgán by mohl konzultovat Smíšená rada nebo by se mohl z vlastní iniciativy zabývat různými tématy společného zájmu s významem pro občanskou společnost. Hlavními cíli společného orgánu občanské společnosti EU a Ukrajiny by mohlo být:

- zajišťovat zapojení organizované občanské společnosti do vztahů mezi EU a Ukrajinou;
- podporovat veřejnou diskusi a povědomí veřejnosti na Ukrajině o vztazích s EU a integraci Ukrajiny do EU;
- prosazovat zapojení ukrajinské občanské společnosti do provádění národního akčního plánu a dohody o přidružení (po jejím vstupu v platnost), čímž by se podpořila účast občanské společnosti na vnitrostátním rozhodovacím procesu;
- usnadňovat postup vytváření institucí a upevňování organizací občanské společnosti na Ukrajině různými způsoby, včetně vytváření neformálních sítí, návštěv, seminářů a dalších činností;
- umožnit ukrajinským představitelům, aby se seznámili s konzultačním procesem probíhajícím v rámci EU a obecně také s dialogem mezi sociálními a občanskými partnery v EU.

V Bruselu dne 18. září 2008

předseda

Evropského hospodářského a sociálního výboru

Dimitris DIMITRIADIS

⁽⁵⁾ Viz Sushko, O., Khorolsky, R., Shumylo O., Shevliakov, I. (2007). The New Enhanced Agreement between Ukraine and the EU: Proposals of Ukrainian Experts. KAS Policy Paper 8. Další podrobnosti viz. Hillion, C. (2007). Mapping-Out the New Contractual Relations between the European Union and Its Neighbours: Learning from the EU-Ukraine „Enhanced Agreement“, European Foreign Affairs Review 12, s. 169 – 182.

PŘÍLOHY

PŘÍLOHA I:

SLOŽENÍ OBČANSKÉ SPOLEČNOSTI NA UKRAJINĚ A ÚROVEŇ ČINNOSTI V JEDNOTLIVÝCH REGIONECH

52 693	nevládních organizací a jejich středisek
20 186	církevních organizací
18 960	odborových organizací
15 867	politických stran a jejich kanceláří
10 705	charitativních organizací
6 003	svazů spoluvlastníků víceposchodových budov
5 480	sdružení spotřebitelů
982	úvěrových svazů
473	svazů spotřebních družstev

Údaje k 1. červenci 2007, které zahrnují všechny registrované organizace občanské společnosti. Odborníci ovšem tvrdí, že z tohoto rozsáhlého počtu registrovaných organizací jich není společensky aktivních více než 2 500.

Mezi neaktivnější regiony patří:

Lvovská oblast a město Kyjev	více než 4 000 organizací občanské společnosti
Záporožská oblast	okolo 1 500 organizací občanské společnosti
Dněpropetrovská oblast	téměř 1 000 organizací občanské společnosti
Oděská oblast	přibližně 1 000 organizací občanské společnosti
Luhanská oblast	více než 750 organizací občanské společnosti

Pramen: Latsyba, M. (2008). Development of Civil Society in Ukraine. Ukrainian Independent Centre for Policy Studies.

PŘÍLOHA II

PRIORITNÍ OBLASTI ČINNOSTI UKRAJINSKÝCH ORGANIZACÍ OBČANSKÉ SPOLEČNOSTI

práce s dětmi a mladými lidmi	45 %
řešení sociálních problémů	35 %
ochrana lidských práv	31 %
veřejné vzdělávání	28 %
rozvoj sektoru organizované občanské společnosti	19 %

K 1. lednu 2007 registrovalo ministerstvo spravedlnosti 1 791 celoukrajinských organizací občanské společnosti:

412 profesních organizací	77 sdružení veteránů a zdravotně postižených osob
332 tělovýchovných a sportovních organizací	56 ekologických organizací
168 vzdělávacích sdružení a kulturních asociací	45 ženských organizací
153 vědeckých společností a technických a uměleckých sdružení	36 organizací na ochranu proti následkům černo-bylské katastrofy
153 mládežnických organizací	13 dětských organizací
137 organizací pro národní a přátelské vztahy	9 organizací zaměstnavatelů
114 odborových svazů a jejich asociací	3 organizací na ochranu historických a kulturních památek

Prameny: Latsyba, M. (2008). Development of Civil Society in Ukraine. Ukrainian Independent Centre for Policy Studies a Creative Centre Counterpart (2006). NGO Status and Development Dynamics, 2002–2005, citováno v Latsyba (2008).

PŘÍLOHA III

SROVNÁVACÍ STRUKTURA PŘÍJMŮ ORGANIZACÍ OBČANSKÉ SPOLEČNOSTI

Studované země	Zdroje financování organizací občanské společnosti [%]		
	Veřejná podpora	Platby za služby organizace	Podpora ze soukromých zdrojů (bez nákladů na pracovní dobu dobrovolníků)
Spojené království	45 %	43 %	11 %
Německo	64 %	32 %	3 %
Francie	58 %	35 %	8 %
Polsko	24 %	60 %	15 %
Rumunsko	45 %	29 %	26 %
Maďarsko	27 %	55 %	18 %
Slovensko	21 %	54 %	25 %
Česká republika	39 %	47 %	14 %
Rusko	1 %	36 %	63 %
UKRAJINA	2 %	25 %	72 %

Pramen:Latsyba,M. (2008). Development of Civil Society in Ukraine. Ukrainian Independent Centre for Policy Studie, vycházející z následujících pramenů:

Lester M. Salomon et al. (2003). Global Civil Society. An Overview. The Johns Hopkins University, USA.

Civil Society Institute (2005). NGO Funding in Ukraine. Analytical Study, Kyjev.

Municipal Economy Institute Foundation (2003). The Role of Non-Commercial Sector in the Economic Development of Russia, Moskva.